

FACTORINGUL – SURSĂ MODERNĂ DE FINANȚARE

Nicoleta BĂRBUȚĂ-MIȘU,
Universitatea „Dunărea de Jos” Galați

Abstract: *In some developed countries, had been created formidable conditions for encouraging of factoring business, because this investment and financing instrument use have grown the economic and financial firms' stability and have realised more efficient management and claims recovering policy. Also, the factoring may be considered both a commercial and financial activity. The essential role of the factoring companies is taking the place of company in activities that are not referring exclusively to the commercial field. In our country, for the moment, the factoring is less known, being visualised in the reimbursement plan of the banking companies, but there are drawbacks related to its reflection to the company. The factoring is more used in the industries that are characterised by many small producers and retail traders that haven't stable relationship one with others.*

Introducere

„Supraviețuirea” unei întreprinderi într-un mediu economic dinamic și dezvoltarea acesteia implică apelul la resurse financiare. La nivel european, întreprinderile își finanțează investițiile din trei surse alternative¹, care nu se exclud reciproc: finanțare directă furnizată de piețele de capital sub forma acțiunilor comune; finanțare directă furnizată de piețele de capital sub forma împrumuturilor cu dobândă pe termen scurt, mediu și lung; finanțare generată intern de către întreprindere sub forma profiturilor reținute. Aceste tipuri diferite de finanțare diferă între ele prin modul în care sunt emise, obligațiile pe care le impun la nivelul managementului întreprinderii, cum sunt acestea afectate de sistemul fiscal, precum și în ceea ce privește riscul. Mai există însă și alte surse de finanțare: surse bugetare interne și externe dar și surse atrase în mod gratuit de la angajați, stat, furnizori etc.

Modelele de finanțare a afacerii înregistrate în ultimii 50 de ani în economiile dezvoltate arată foarte clar următoarele caracteristici²:

- majoritatea fondurilor provin din surse interne – profituri reținute, provizioane pentru depreciere, amortizare, depinzând de profitabilitatea întreprinderii și de politicile de dividend;
- împrumuturile bancare joacă un rol important, dar sunt foarte volatile. Întreprinderile tind să utilizeze finanțarea bancară ca tampon – se îndatorează ușor când ratele dobânzii sunt scăzute și rambursează împrumutul când ratele cresc;
- vânzarea de acțiuni pe piața primară este relativ semnificativă; de altfel multe întreprinderi încearcă să exploateze piețele de capital mari și în creștere prin realizarea unor emisiuni corespunzătoare;
- emisiunile de datorii pe termen lung sunt de asemenea ale contribuabililor mici întrucât se preferă emisiunile de acțiuni.

În țara noastră, cele mai utilizate surse de finanțare sunt împrumuturile bancare și leasingul, urmate apoi de finanțarea proprie și mai puțin de emisiunile de acțiuni. Întreprinderile mici însă utilizează pe scară largă împrumuturile de la asociați, care de cele mai multe ori devin împrumuturi pe termen lung. Emisiunile de obligațiuni nu se află printre preferințele întreprinderilor autohtone. În ultima perioadă, factoringul și forfetarea constituie o sursă relativ nouă de finanțare prin asigurarea lichidității imediate a întreprinderilor.

¹ Lumby, S., Jones, C. – *Corporate Finance: Theory and Practice*, 7th edition, Thomson High Holborn House, London, 2003, p. 380.

² Pike, R., Heale, B. – *Corporate Finance and Investment Decisions and Strategies*, Fifth Edition, Prentice Hall, 2006, p. 414.

1. Definirea factoringului

Creditele de factoring asigură finanțarea, urmărirea creanțelor și protecția riscurilor de credit de către factor, pe baza cedării de către beneficiari, cu titlu de vânzare sau de gaj, a creanțelor născute din vânzarea de bunuri sau prestarea de servicii pentru terți. Serviciul de finanțare presupune finanțare imediată în proporție de maxim 80% din contravaloarea fiecărei facturi pentru livrări de mărfuri/servicii prestate, din care se scad comisioanele factorului; restul (20%) se eliberează în momentul încasării³ (în cazul factoringului mixt). De asemenea, există factoring cu plata imediată și factoring cu plata la o anumită dată viitoare. Termenul de încasare al facturilor prezentate factorului nu trebuie să depășească 180 de zile de la emitere.

În unele țări dezvoltate economic, ca, de exemplu, Statele Unite ale Americii și unele din Vestul Europei, s-au creat condiții formidabile pentru încurajarea afacerilor de factoring, plecând de la concepția economică generală că utilizarea acestui instrument de investiție și finanțare consolidează stabilitatea economică și financiară a societăților și realizează o politică de administrare și repunere în circulație a creanțelor deosebit de eficientă⁴. De asemenea, factoringul poate fi considerat o activitate atât comercială, cât și financiară. Rolul esențial al societăților de factoring⁵ este de a substitui întreprinderea în operații ce nu țin, în mod exclusiv, de domeniul comercial.

2. Avantajele factoringului

Avantajele factoringului de finanțare pentru întreprinderile beneficiare:

- acoperirea riscului ce decurge dintr-o eventuală insolvență a clienților, riscul fiind preluat de factor, ținând totuși cont că factorul nu acoperă riscurile provenite din contestații comerciale sau tehnice;
- este asigurată alimentarea trezoreriei întreprinderii, factorul plătind imediat creanțele cedate, după deducerea unei dobânzi, comision și, eventual, un depozit colateral creat de factor, elemente cunoscute în mod cert la data încheierii contractului;
- firmele de factoring nu asigură o nouă finanțare, dar poate accelera ciclul de transformare în lichidități pentru întreprinderile client, permițându-le să obțină valoarea de la debitor, mult mai repede decât dacă ar fi așteptat să treacă perioada normală de credit comercial, adică transformă o vânzare la termen într-o vânzare în numerar, diminuând îndatorarea întreprinderii pe termen scurt,
- întrucât avansurile obținute de la factor reprezintă un procent din valoarea creanțelor cedate, pe măsura creșterii vânzărilor, se asigură finanțarea automată a necesarului de finanțat ce decurge din acordarea de credite clienților;
- intervenția factorului este similară unei încasări a creanțelor comerciale la livrarea mărfurilor, fără ca această finanțare să apară în pasivul bilanțului. Deci, factoringul reduce durata ciclului de exploatare și nevoia de fond de rulment, contribuind la ameliorarea lichidității întreprinderii;
- prin încasarea creanțelor cu anticipație este menajat capitalul propriu și capitalul străin, de a fi imobilizat în creanțe cu diferite termene de scadență și inclusiv în cele cu restante, permițând utilizarea capitalului pentru finanțarea unor investiții în scopul dezvoltării activității întreprinderii, beneficiarii de sconturi de la furnizori plăți anticipate, rambursării creditelor bancare pe termen scurt și realizarea de economii la cheltuielile financiare, pentru plasamente etc.;
- posibilitatea clientului de factoring ca, indiferent de finanțările rezultate din contractele de factoring, să poată apela la credite bancare necesare pentru diferite alte activități economice și financiare;
- finanțarea prin factoring face posibilă, în urma predării creanțelor factorului, o îmbunătățire a planificării financiare pentru societatea clientului de factoring;
- transferul creanțelor asupra factorului conduce la simplificarea operațiunilor de gestiune generând nemijlocit economii materiale și de personal, care se reflectă în bugetul întreprinderii și în concentrarea tuturor forțelor pentru realizarea activităților de bază;

³ Levente, K. – *Performanța creditării și dezvoltarea locală*; Editura Expert, București, 2003, pp. 82-83.

⁴ Molico, T., Wunder, E. – *Factoringul, alternativă modernă de finanțare*, Editura CECCAR, București, 2004, p. 50.

⁵ Berceanu, D. – *Politicile financiare ale firmei*, Editura Universitatea Craiova (EUC), Craiova, 2001, pp. 285-286.

- întreprinderile pot fi informate de factor asupra eventualelor cumpărători, asupra piețelor posibile, asupra dificultăților ce pot să apară într-o țară străină (riscul politic, riscul de schimb valutar etc.).

În activitatea practică, există diferite variante ale acestui tip de finanțare a afacerilor care, însă, se bazează pe aceeași idee. Trebuie reținut însă că în situația în care factorul cumpără ferm factura, comisionul de factoring este mult mai mare, dar întreprinderea nu va fi răspunzătoare de eventuala neplată a facturii⁶.

În țara noastră, deocamdată, factoringul este puțin cunoscut, acesta fiind prevăzut, în planul de deconturi al societăților bancare, dar există, încă, deficiențe în ceea ce privește reflectarea acestuia la nivelul întreprinderilor.

Factoringul este foarte utilizat în industrii care sunt caracterizate prin existența multor producători mici și comercianți cu amănuntul, care nu au relații stabile pe termen lung unii cu alții. Întrucât un factor poate fi angajat de un număr mare de producători, se poate simplu vedea ponderea mare a tranzacțiilor pe care o singură întreprindere o are și mai mult dacă este bine plasată pentru a judeca credibilitatea fiecărui client⁷.

3. Rentabilitatea factoringului

Având în vedere faptul că factoringul prezintă numeroase avantaje și inconveniente, este necesară o analiză a acestora, după care se procedează la determinarea rentabilității acestei tehnici⁸.

Să considerăm următorul exemplu: întreprinderea „AMIRAL” S.A. prezintă la finele exercițiului, următorul bilanț simplificat (tabelul 1):

Tabelul 1
lei

Bilanțul înainte de a se recurge la factoring			
ACTIV		PASIV	
Active imobilizate	82.923	Capitaluri proprii	104.916
Stocuri	3.840		
Clienți	60.726	Furnizori și alte datorii	50.767
Alte creanțe	4.540	de exploatare	
Disponibilități	22.802	Credite bancare pe termen scurt	19.148
Total activ	174.831	Total pasiv	174.831

Presupunem că întreprinderea recurge la factoringul mixt, care în contract prevede avansuri de 80% din creanțele comerciale, adică 48.581 lei. Aceste sume vor fi folosite pentru a achita o parte a datoriei față de furnizori (29.433 lei) și pentru a rambursa creditul bancar pe termen scurt (19.148 lei). Situația patrimoniului întreprinderii după apelarea la factoring este prezentată în tabelul 2.

Tabelul 2
lei

Bilanțul după ce s-a recurs la factoring			
ACTIV		PASIV	
Active imobilizate	82.923	Capitaluri proprii	104.916
Stocuri	3.840		
Creanțe (factor)	12.145	Furnizori și alte datorii	
Alte creanțe	4.540	de exploatare	21.334
Disponibilități	22.802		
Total activ	126.250	Total pasiv	126.250

⁶ Berceanu, D. – *Politicile financiare ale firmei*, Editura Universitatea Craiova (EUC), Craiova, 2001, p. 286.

⁷ Myers, B., Stewart, C., Richard, A. – *Principles of Corporate Finance*, McGraw-Hill, 2003, p. 920.

⁸ Ilie, V., Teodorescu, M. – *Factoringul – modalitate de ameliorare a lichidității întreprinderii*, Tribuna Economică, v. 15, nr. 36, 2004, pp. 40-41.

Se observă că postul creanțe față de clienți este înlocuit cu creanțe asupra factorului în sumă de 12.145 lei, egală cu diferența dintre creanțele clienți de 60.726 lei și avansul încasat de la factor de 48.581 lei.

În tabelul 3 sunt calculate câteva rate, înainte și după recurgerea la factoring, având în vedere cifra de afaceri de 160.000 lei.

Rezultă astfel ameliorarea solvabilității și lichidității generale datorită achitării mai rapide a datoriilor pe termen scurt, precum și accelerarea vitezei de rotație a capitalurilor investite, care determină creșterea rentabilității întreprinderii, pentru a asigura compensarea costului factoringului.

Tabelul 3

Denumire	Ratele		Valoarea ratelor	
	Relație de calcul		Înainte de factoring	După factoring
Solvabilitatea patrimonială	Capital propriu		104.916	104.916
	Datorii + Capital propriu		174.831	126.250
Lichiditatea curentă	Active circulante		91.908	43.327
	Datorii curente		69.915	21.334
Viteza de rotație a activelor totale	Cifra de afaceri		160.000	160.000
	Total activ		174.831	126.250

4. Dezavantajele factoringului

Dezavantajele factoringului:

- costul relativ ridicat, datorită multiplelor servicii pe care le oferă;
- impresia unei situații financiare delicate a întreprinderii client, pe care o lasă apelarea la un factor, însă această observație nu este fondată, deoarece societățile de factoring nu acceptă, în principiu, decât întreprinderi cu o situație financiară foarte bună;
- prin remiterea unei părți a relațiilor comerciale unei societăți de factoring, întreprinderea ar putea risca să piardă anumite contracte, fie cu clienții, deoarece factorul este mai exigent cu debitorii în ce privește respectarea scadențelor, fie cu băncile, deoarece factoringul exclude apelarea la bănci pentru mobilizarea creanțelor comerciale.

5. Costul efectiv al operațiunii de factoring

Evaluarea financiară a factoringului constă în a compara costul tehnicii cu ansamblul economiilor realizate datorită acesteia. Concret, trebuie identificate și cuantificate toate incidențele financiare ale factoringului. *Costurile suplimentare* ocazionate de factoring privesc: comisionul de factoring sau comisionul de încasare; dobânzile plătite factorului; costul asigurării încheiate pentru a acoperi riscul de insolvabilitate al debitorilor neagreați⁹. Mai există și cheltuieli ocazionate de studiul privind rentabilitatea utilizării factoringului, de transferarea creanțelor factorului, de reorganizarea compartimentelor întreprinderii, de notificarea clienților cu privire la utilizarea factoringului.

Economiile provin, de regulă, din: renunțarea parțială sau totală la contabilitatea clienților; diminuarea numărului de litigii cu clienții; diminuarea asigurărilor pentru acoperirea riscului de insolvabilitate a clienților; recuperarea creanțelor asupra clienților agreeți, chiar în situația incapacității de plată; obținerea de sconturi pentru plata furnizorilor sau reducerea cheltuielilor financiare¹⁰. Pentru evaluarea economiilor, trebuie să se țină cont de avantaje: simplificarea gestiunii creanțelor comerciale, elaborarea cu ușurință a bugetelor și previziunilor financiare, ameliorarea structurii părții inferioare a bilanțului, reducerea costurilor cu organizarea evidenței contabile și cu urmărirea încasării clienților.

⁹ Ilie, V., Teodorescu, M. – *Factoringul – modalitate de ameliorare a lichidității întreprinderii*, Tribuna Economică, v. 15, nr. 36, 2004, p. 41.

¹⁰ Ilie, V., Teodorescu, M. – *Factoringul – modalitate de ameliorare a lichidității întreprinderii*, Tribuna Economică, v. 15, nr. 36, 2004, pp. 41-42.

Pentru a reda *costul efectiv al operațiunii de factoring*, prezentăm următorul exemplu¹¹:

La începutul lunii martie, întreprinderea „CORAL” S.A. vinde bunuri în valoare totală de 150.000 clienților fideli, dar decide să ceară încasarea mai devreme de cele 60 de zile convenite pentru aceste facturi. Societatea de scontare este de acord să finanțeze 80% din valoarea nominală, de exemplu 120.000 lei. Rata dobânzii este stabilită la 12% pe an. Facturile au termen de plată pe 30 aprilie, exact 60 de zile de la tranzacția inițială. Cheltuielile cu serviciile bancare sunt de 1,2%. După cum se procedează în mod curent este creat un cont special la banca la care sunt realizate toate plățile. Secvențele cash-flow-ului sunt următoarele:

- 1 Martie: întreprinderea „CORAL” S.A. primește disponibilitățile în avans 120.000 lei;
- 30 Aprilie: clienții plătesc 150.000 lei, factorul primește 150.000 lei iar întreprinderea „CORAL” S.A. primește mai puțin cu 4.167 lei, reprezentând următoarele taxe:
 - cheltuieli cu serviciile bancare: $1,2\% \times 150.000 = 1.800$ lei;
 - dobânda $D = 12\% \times 120.000 \times \frac{60}{365} = 2.367$ lei.

Încasarea netă la scadență este : $(20\% \cdot 150.000) - 4.167 = 25.833$ lei iar suma totală încasată de întreprinderea „CORAL” S.A. este $120.000 + 25.833 = 145.833$ lei.

În consecință întreprinderea „CORAL” S.A. a stabilit un discount de $\frac{4.167}{150.000} = 2,8\%$ pentru

60 de zile pentru încasarea în avans a 80% din suma de plată.

Exprimată în rată anuală a dobânzii, *costul efectiv al operațiunii de factoring* (k_{Cs}) este aproximat la:

$$k_{Cs} = \frac{4.167}{145.833} \times \frac{365}{60} \times 100 = 17,38\% , \text{ mai mare cu } 5,38\% \text{ față de rata anuală a dobânzii}$$

stabilită prin contract.

Concluzii

În concluzie, factoringul generează ameliorarea solvabilității și lichidității generale datorită încasării mult mai rapide a creanțelor și în consecință a achitării mai rapide a datoriilor pe termen scurt. Viteza de rotație a capitalurilor investite crește și ea determinând creșterea rentabilității întreprinderii, pentru a asigura compensarea costului factoringului. Costul efectiv al factoringului este mai mare decât cel nominal în special datorită serviciilor bancare ocazionate de această operațiune. Însă de cele mai multe ori, rentabilitatea activității acoperă în mod eficient efectele acestuia. De asemenea, prin încasarea creanțelor cu anticipație este menajat capitalul propriu și capitalul străin, de a fi imobilizat în creanțe cu diferite termene de scadență și inclusiv în cele cu restanțe, permițând utilizarea capitalului pentru finanțarea unor investiții în scopul dezvoltării activității întreprinderii, beneficiarii de sconturi de la furnizori plăți anticipate, rambursării creditelor bancare pe termen scurt și realizarea de economii la cheltuielile financiare, pentru plasamente.

Bibliografie:

- [1] Berceanu, D. – *Politicile financiare ale firmei*, Editura Universitatea Craiova (EUC), Craiova, 2001;
- [2] Ilie, V., Teodorescu, M. – *Factoringul – modalitate de ameliorare a lichidității întreprinderii*, Tribuna Economică, v. 15, nr. 36, 2004;
- [3] Levente, K. – *Performanța creditării și dezvoltarea locală*; Editura Expert, București, 2003;
- [4] Lumby, S., Jones, C. – *Corporate Finance: Theory and Practice*, 7th edition, Thomson High Holborn House, London, 2003;

¹¹ Pike, R., Heale, B. – *Corporate Finance and Investment Decisions and Strategies*, Fifth Edition, Prentice Hall, 2006, p. 387.

- [5] Molico, T., Wunder, E. – *Factoringul, alternativă modernă de finanțare*, Editura CECCAR, București, 2004;
- [6] Myers, B., Stewart, C., Richard, A. – *Principles of Corporate Finance*, McGraw-Hill, 2003;
- [7] Pike, R., Heale, B. – *Corporate Finance and Investment Decisions and Strategies*, Fifth Edition, Prentice Hall, 2006.